(ZEITUNGSDRUCKSACHE) Ч. 20. 16. травня 1943 Рік I.

ХОЛМСЬКА ЗЕМЛЯ

РЕДАКЦІЯ: Краків, Ожешкової 7. Тел. 104-81.
АДМІНІСТРАЦІЯ: Краків, Райхсштрассе 34. Тел. 230-39.

ТИЖНЕВИК
„Cholmer Land" Wochenausgabe
SCHRIFTLEITUNG: Krakau, Orzeszkowagasse 7. — Fernruf 104-81
VERWALTUNG: Reichsstrasse 34. — Fernruf 230-39, 146-42

ПЕРЕДПЛАТА:
Чвертьрічно — 3.50 зл.
півврічно . . . 7.— зл.
Ціна прим. 30 сот.

До українського громадянства і молоді

Українські Громадяни!

Надійшла довго очікувана хвилина, що український народ знову дістане змогу зі зброєю в руках виступити до боротьби проти найгрізнішого свого ворога — большевизму. Вожд Великої Німецької Держави дав свою згоду на утворення окремої української добровольчої військової формації під назвою СС — Стрілецької Дивізії „Галичина".

Тимто мусимо використати цю історичну нагоду, мусимо якстій узяти в руки зброю, бо цього вимагає наша національна честь, наш національний інтерес!

Учсники визвольних змагань, старшини й вояки У. Г. А.! Перед 22. роками Ви з глибоким жалем прощалися зі зброєю тоді, коли вже встоятись таки не було сили. Кров Ваших товаришів зброї, що загинули на Полі Слави, кличе Вас завершити почате діло, виконати велику обітницю, складену 1918 р. Ви мусите пліч-о-пліч з непереможною німецькою армією раз на все знищити большевицьку потвору, що ненаситно впивається кров'ю нашого народу та нечувано дикими засобами змагає до його повної руїни. Ви мусите помститися за неповинну кров міліонів ваших братів позакатованих у казаматах Н. К. В. Д., на Соловках, на Сибірі, в Казакстані, за міліони братів позаголоджуваних на наших родючих насильно большевиками сколективізованих ланах.

Ви, що перейшли тернистий, але геройський шлях УГА, найкраще розумієте, що таке нерівна боротьба. Ви з'ясовуєте собі, що проти такого ворога, як червона Москва, можна йти лише плече-об-плече з армією, яка в силі розбити червону потвору. Невдатні протибольшевицькі заходи европейських великодержав 1918—1920 рр. незбито доводять, що в Европі є тільки одна держава, яка може перемогти СССР, а саме — Німеччина. Цілих 22 роки із святою терплячістю чекали ми святої війни проти диких червоних орд, що загрожували Европі.

Нічого казати, що в цьому велетенському змаганні вирішується й доля українського народу. Тимто нам слід з повним розумінням дійсности оцінити вагу теперішньої хвилини та взяти збройну участь у цій боротьбі. Тепер ця боротьба не є нерівна, та не є безнадійна. Тепер проти нашого відвічного ворога станула найкраща збройна сила світу.

Тепер, або ніколи!

Українська молоде! З особливою увагою звертаюся до Тебе та закликаю Тебе вступити до СС — Стрілецької Дивізії „Галичина". Ти народилася в роках світанку великої Доби; тоді, коли багром Крови і золотом Слави почала писатись найновіша історія України;

Коли батьки Твої і старші брати Твої перші та єдині тоді в Европі підняли збройну боротьбу з найстрашнішим ворогом України й ворогом усього людства;

Коли брати Твої, такі гарячі, як і Ти, перші записали в рідну історію безприкладний у світовій історії геройський чин під Крутами;

Коли брати Твої вкривалися славою першого Зимового Походу на большевицьку потвору;

Коли перші вони — в „замиреній" нібито вже Европі — пішли на большевицького окупанта у другому Зимовому Поході, вписуючи в рідну історію геройський чин Базару...

Тоді народжувалась Ти, тоді виростала Ти, як по всій Українській Землі раз-у-раз зривалися повстання проти большевицького окупанта, що страшною руїною, голодом, засланням, тортурами, вбивствами намагався стерти наш народ з обличчя землі. Тоді й Ти, Українська Молоде, склала свої величезні святі жертви на вівтарі своєї Батьківщини, Ти горіла святим вогнем любови до Неї, для Неї Ти гартувала свого духа, готовилася на слушний час великої збройної розправи. Ти з тугою в серці, Ти з жаром у душі чекала тієї хвилини.

І ось вона — хвилина ця — надійшла.

Дорога Молоде! Я вірю, що Твій патріотизм, Твоя жертвенність, Твоя готовість до збройного чину — це не голі слова, що це — глибоке, щире переконання та почування. Я вірю, що Ти глибоко пережила і зрозуміла болючий досвід минулих визвольних змагань, що Ти добула з нього ясне почуття політичного реалізму, глибоке зрозуміння національного інтересу, тверду готовість до найбільших жертв для нього. Я вірю в Тебе, Дорога Молоде — і вірю, що Ти не прогаєш теперішнього Великого Моменту, що ділом доведеш перед цілим світом, хто Ти, чого Ти варта, до чого Ти здібна.

Українські Громадяни!

Я закликаю Вас до великої сторожкости! Ворог не спить! У пам'ятних 1917—1919 рр. ворожа пропаґанда присипляла наш народ силою великих слів про вічний мир, про братерство народів. Тепер ця пропаґанда знову намагається викинути нам зброю з рук і розпускає серед нас безліч безглуздих поголосок, безосновних здогадів, хоробливих мрій. Ви знаєте звідкіля йде ця пропаґанда, яка її мета. Протиставтесь їй рішуче, навіть коли вона виступає під українським плащиком, зручно використовуючи несвідомих, збаламучених українських людей. Ви знаєте ціну зброї, тому я вірю, що при Божій помочі Ви гідно складете іспит політичної зрілости, перед якій поставила нас історія.

Українські Громадяни!

Час вичікувань, час повних утоми страждань скінчився. Настала велика пора збройного чину і для нашого народу. Поруч геройської армії Великонімеччини та добровольців інших европейських народів виступаємо і ми до святої боротьби проти найбільшого нашого національного ворога та смертельної загрози всього культурного людства. Справа свята й велика, тому вона вимагає від нас великих зусиль та жертв.

Я вірю, що ці наші зусилля і жертви — це твердий, але певний шлях до нашого Світлого Майбутнього.

Д-р ВОЛОДИМИР КУБІЙОВИЧ
Провідник У. Ц. К.

Почесний голова Військової Управи

Колишньому шефові штабу УГА ген. Вікторові Курмановичеві вручено у вівторок, 4. травня в уряді губернатора у Львові, грамоту почесного Голови Української Військової Управи. Торжественний акт відбувся в приявності шефа уряду д-ра Бауера, шефа пропаґанди д-ра Вергуца, уповноваженого шефа преси на Галичину п. Лемана, полк. Бізанца, майора Лянґе і членів Української Військової Управи: сотн. О. Навроцького, інж. Пиндуса, інж. Крохмалюка. Промовляв губернатор д-р Вехтер, йому відповів ген. Курманович, заявляючи, що опікуватиметься акцією набору до Галицької Дивізії.

ПРОМОВА ГЕН. В. КУРМАНОВИЧА В РАДІО

Генерал Курманович виголосив 4. 5. промову в радіо про українські визвольні змагання в роках 1918—1920, про нашу невдачу зперед 20 років, коли то ми були зовсім самітні. Тепер ми дістаємо змогу боротися зі зброєю в руках з тим самим нашим смертельним ворогом, що тоді, і тому цю нагоду ми мусимо використати.

При кінці ген. Курманович звернувся до молоді, щоб не слухала ворожої пропаґанди, виявила свою ідейність і вступила в ряди Галицької Стрілецької Дивізії.

Народня зрілість і готовість

Вістка про створення Галицької Стрілецької Дивізії миттю пронеслася по всій Галицькій Землі. Українське село, містечко й місто зрозуміло відразу повагу хвилини та вагу й значення цього почину. В цілому краю, в усіх осередках Окружних і Повітових Комітетів, відбулися торжественні збори, в приявності сотень і тисяч учасників, які приймали це повідомлення з великим захопленням. Кожний українець добре розуміє, що значить відсутність військової сили. Тому й не дивно, що на голос сурми, відгукнулись українці десятками ентузіястичних зборів та багатотисячними маніфестаційними сходинами.

Наша щоденна преса подавала вістки з усіх закутин Української Галицької Землі про сходини, наради й маніфестації. Ми обмежимося тут тільки до кількох прикладів. Під час отих зборів і маніфестацій масово зголошувалися охотники — колишні старшини, підстаршини і старі вояки та молодь.

За святу і велику справу

(Збори українських комбатантів у Львові)

У Львові, в залі Інституту Народньої Творчости відбулися в неділю 2. ц. м. великі збори українських комбатантів. Заля була прибрана українськими прапорами та емблемами, як також емблемами нової формації. На стінах написи: „Щоб славу і волю, і честь, Рідний Краю, здобути Тобі", „Нехай вічна буде слава, що з шаблями маєм права" (Мазепа), Борітеся — поборете!" „В рядах СС — Дивізії Галичина до перемоги над Москвою!"

На початку зборів хор під проводом пана Осташевського відспівав пісню „Що то за грім". Як перший промовив голова Військової Управи полк. А. Бізанц. Повітавши гостей,

За святу і велику справу

(Докінчення з 1-ої стор.).

він звернувся до приявних комбатантів, підкреслюючи в коротких словах значіння хвилини, що її саме переживаємо. Зокрема згадав він пам'ять сотень тисяч українських товаришів зброї, що впали на полі слави в перівному бою, що погинули по тюрмах та каторгах, що славно вмерли з думкою про кращу долю свого народу. Запанувала однохвилинна мовчанка, а по ній знову промовив бесідник, вказуючи на політичне значіння цих перших відділів українських добровольців, які тепер творяться. „Комбатанти першої світової війни, борці визвольних змагань, вояки, молоде, виховане в дусі батьків! У повному зрозумінні ваги хвилин, що їх ми переживаємо, всі разом станемо до бою!" — закінчив полк. Бізанц.

Пролунала пісня „Гей, хлопці, до зброї" і на трибуну виступив міський староста, О. Галлер. Ствердивши величавість зборів і велике захоплення, яким вістку про створення української дивізії прийняло українське громадянство, та підкресливши дотеперішню тісну співпрацю українського громадянства з німецькою владою і те довір'я, яке воно через це здобуло, промовець сказав: „Є в житті народів та в житті поодиноких людей хвилини, що вирішують долю людей на ціле життя та долю народів на століття. Таку саме хвилину переживає тепер український нарід. Ви, що сьогодні тут зібралися, ви, що раз у житті вже в фанатичному захопленні були вхопили за зброю — ви підете в перших рядах проти противника, якого жорстокість ви мали вже змогу пізнати, та своїм прикладом потягнете ввесь український нарід! Ви виявили вже раз у боротьбі своє подиву гідне геройство. Тоді перемогли обставини, незалежні від вас. Тепер хоробрий ваш дух вілється в хоробрим німецьким духом в один такт, в один ритм. Кінець боротьби стане початком нової кращої будуччини. Засяє нове життя, нова Европа — вільна від жидів і від плютократії. Я завиваю вас, щоб ви в перших рядах пішли до боротьби за нову Европу, за кращу долю українського народу!"

З черги арт. Леся Кривіцька віддеклямувала „Відродження країни" Олеся, капеля бандуристів під проводом п. Сінгалевича відіграла в'язанку українських народних пісень, а проф. Бендерський продеклямував „Гамалію".

Після того від Української Військової Управи та від „Молодої Громади" промовив інж. А. Палій. Нав'язуючи до останніх переживань УГА та до причин нашої програної, він змалював змагання українців за час двадцятилітнього миру, а в дійсності за час жорстокої невиповідженої війни. „Ми — говорив промовець — все були готові до бою, були готові в 1939 р., були готові також у 1941 р. Нам дозволено щойно сьогодні взяти за зброю. Чому щойно сьогодні? Чому в цій, не в іншій формі? Мабуть тому, що тільки на таку форму дозволяють сучасні обставини. Та насамперед зброя в руки і зброєю докажім, чого ми хочемо!" Промовець закінчив закликом до українських комбатантів та до української молоді вступати в ряди нової дивізії. Всі приявні встали з місць і бадьоро проспівали пісню-гимн „Гей у лузі червона калина".

Вкоротці після зборів у довгому спис охотників побіч старих вояків УГА вписалися прізвища молодих добровольців, що вже не в одному бою зустрінулися з большевиками в теперішній війні. Побіч давніх УСС-ів вписалися їхні сини, молоденькі гімназисти і студенти. Глядячи на них і віриш, мусиш вірити у наше краще майбутнє!

Геройський дух доведе до перемоги

ВЕЛИКІ ЗБОРИ ГРОМАДЯНСТВА МІСТА ЛЬВОВА

В середу 5. травня ц. р. відбулись у Львові у великій залі Окружного Староства збори громадянства м. Львова. Стіни були прикрашені емблемами Української Стрілецької Дивізії. Хор під управою п. Осташевського відспівав 2 пісні: „Засяло сонце золоте", та „Гей хлопці до зброї".

Перший забрав слово посадник города-Льва д-р От. Біляк, як представник влади, звертаючись до громадянства, подякував йому за те, що воно зрозуміло вагу хвилини, подав до відома, що набірна акція проходить всюди успішно. Українське громадянство зрозуміло, що лиш зброєю і рішучою силою народа здобудемо собі гідне місце в рядах европейських народів та повне право життя в новій Европі.

Опісля промовляв д-р Гелер, підкреслюючи співпрацю українського населення з німецькою адміністрацією та висловив свою радість з приводу допущення українців до збройного змагу.

День 28. квітня це справді історичний день, це переломова хвилина, що в ній рішається, яке місце займе український народ у новій Европі. Не всі питання вже розв'язані і не всі речі оформульовані ясно, бо йде війна, а підчас війни дещо залишається ще не вияснєним. Одначе все залежить від довір'я до Проводу. Український нарід мусить мати повне довір'я до Фюрера, мусить зрозуміти, що тепер іде смертельна боротьба з большевизмом, якого страхіття город Льва мав нагоду добре пізнати.

Багато з приявних вже 20 літ тому вхопились були за зброю проти того страшного ворога. Вони виказали тоді просто незрівняне геройство. Я бажаю Вам, підкреслює д-р Гелер і тепер того самого духа, що його мали Ви тоді. Коли ж геройський ваш дух зіллється з геройським духом німецького вояка — перемога певна.

Від Української Військової Управи привітав приявних інж. Палій. Він пригадав привітання українським громадянством м. Львова перших німецьких відділів у 1941 р., згадав ентузіязм від перших військових чот (відділів), згадав пожвавлення українського народу за останні роки, його волю визволитися зпід гніту його ворогів, його тугу за збройним чином. Згадав про права, що їх українське населення Галичини здобуло своїм лояльним ставленням та співпрацею з німецькою владою. Але ясно, говорив промовець, що повноту права можна здобути лиш зброєю, тільки зброя на полі бою може засвідчити українській молоді, що нашому народові належиться право на українській землі. Українське громадянство Львова мусить ділом доказати, що воно має право до цього старого княжого городу.

На закінчення хор під управою Осташевського відспівав „Гей, у лузі червона калина", а всі приявні відспівали національний гимн.

МАНІФЕСТАЦІЙНИЙ ПОХІД

По зборах всі учасники у зразковому порядку з стрілецькими піснями на устах пройшли трійками під будинок УЦК. В організованому поході взяли участь 5.000 громадян. На бальконі будинку УЦК приявний був д-р Гелер, якого привітали окликами „слава".

Міський староста звернувся до українського громадянства з такими словами: „дякую Вам за приявність, бажаю Вам якнайкращих успіхів у боротьбі до якої приступаєте".

Далі промовляв посадник д-р Біляк. В історії цього города — говорив він — були вже не раз хвилини, коли ви виходили на вулиці, щоб засвідчити свою живучість. І тепер прийшла історична хвилина. Сьогодні вільно лунає українське слово в мурах українського Львова. Від Української Військової Управи промовляв ще до учасників маніфестаційного походу інж. Хронов'ят. На закінчення учасники відспівали: „Не пора, не пора", національний гимн „Ще не вмерла Україна".

НАБІРНІ КОМІСІЇ В НАДСЯННІ І ЛЕМКІВЩИНІ

В усіх округах галицької области набірні комісії приймали зголошення добровольців. Такі комісії створені також у перемиській, ярославській і сяніцькій округах.

Настрої українського села

У багатотисячних зборах по повітових і окружних містах Галичини брало масову участь також населення українських сіл. Зокрема молодь відчула серцем поклик „До зброї!" Та молодь, що вихована в любові до Батьківщини, що виростала заслухана в геройські подвиги її старших братів і батьків на полі бою, в рядах Українських Стрільців і Української Галицької Армії, що серцем сприймала слова з книжок, в яких описані змагання українського народу, його геройська боротьба з червоним наїздником, та молодь зрозуміла, що прийшов час станути в здисциплінованi військові лави, щоб змагатись за ті ідеали, за які боролися і гинули наші брати в обороні Рідної Землі.

На величавому святі в Рогатині, між інш. промовцями представник населення Рогатинщини, війт збірної громади Липиця Долішня, Микола Горечко так висловив настрої і почування українського села. Сьогодні — говорив Микола Горечко — бачимо всюди великий поступ уперед. В адміністрації бачимо українців, на пошті, на залізниці, при поліції також. Український народ завсіди висловлював бажання зі зброєю в руках взяти участь у боротьбі з большевизмом. Тепер прийшла ця хвилина, настає нова доба українського воювства. Тепер на нас черга, щоб ми показали, що вміємо використати цю нагоду. Промовець підкреслив, що він говорить, як він і народ на селі відчувають. Ніщо не приходить даром, усе треба виборотi. Треба взяти під увагу — говорив війт Горечко, — що Січових Стрільців було спершу всього 2.000. А все ж таки вони незабутньо вписалися в історію українського народу. Промовець закінчив словами стрілецької пісні, „Вернуться ще ті Стрільці Січові".

Вояцьким шляхом

Історія України, це історія безупинних воєн. Зі зброєю в руках виступили наші предки на світову арену, зі зброєю в руках почали ми своє історичне минуле. Списом та мечем ми визначили свої границі від лісів півночі по Чорне море, від Кавказу по Карпати. Виправи княжих дружинників а відтак далекі козацькі походи дали нам славу лицарської нації. Ми вміли гідно боронити нашу землю і свободу перед ордами сходу. Нам, хліборобському народові ніколи не важко було замінити леміш на меч. Лицарська кров не перестала грати в наших жилах і тоді коли довгими десятками літ не з нашої вини ржавіли наші мечі.

З вибухом війни 1914 р., коли ми дістали змогу організувати свої добровольчі відділи, на перший поклик Української Бойової Управи, масово зголосилася здібна носити оружжя, українська галицька молодь. Зголосилися десятки тисяч тоді, коли нам дозволено було дати кріс лише тисячам. Молоді хлопці плакали з жалю, коли приходилося їм неприйнятим вертатися домів. У важких боях з царською Росією ми безсмертною славою вкрили стрілецькі прапори. Коли жовніри інших націй після чотиролітньої поневірки по стрілецьких ровах верталися чим скоріш до своїх родин, ми українці вступали в свої частини, щоб далі боротися за долю свого народу проти нових орд ненависної нам—тепер уже червоної Москви. Ми галицькі українці створили УГА — армію не людей, а левів. Втомлені, виголоджені, здесятковані тифом — ми в нерівних змаганнях боролися до останніх можливостей.

Сьогодні ми знову дістаємо в руки кріс. Вступаючи в ряди добровольчої СС — Стрілецької Дивізії ми маємо змогу продовжувати нашу недокінчену, колись нерівну боротьбу з нашим віковим ворогом. Ми маємо змогу помстити Крути та Базар. Ми маємо змогу заплатити за ті міліони закатованих, замучених та заголоджених братів. Ми маємо теж змогу самі власними руками захищати нашу батьківщину, здобувати краще майбутнє нашому народові. Ось на вулицях наших галицьких міст, містечок і сіл розліплені знову, як було це тому 29 літ, відозви Української Военної Управи. Ждуть українські прапори на нову лицарську славу. Лунає сурма, що на її звуки ми ждали десятками літ. Стягається лицарство з усіх закутин української галицької землі. Побіч батьків, що на їх грудях пишаються відзнаки УГА, побіч вояків, що здобували славу в боях на Маківці чи Лисоні, йдуть сини, іде українська галицька молодь.

Боєвий і життєвий досвід та розум єднаються тепер з молодечим запалом. Усіх ждуть важкі обов'язки, обов'язки жовнірів. Але усіх кличе великий і почесний обов'язок. Вони йдуть щоб боротися проти відвічного ворога, щоб власними руками і власною кров'ю здобувати народові кращу долю.

М. К—й.

ОГЛЯД ВОЄННИХ І ПОЛІТИЧНИХ ПОДІЙ

Серед воєнних подій щораз більше ясним стає поняття **Европейської Твердині**. Минулого року в літі після невдатного ворожого десанту під Дієп у Франції, всі збагнули оборонну ролю західного фронту, що простягається від Північної Норвегії аж до Еспанії. Велетенські зимові бої з большевиками в 1942-43 р. р. доказали, що на Сході існує оборонний фронт, який охороняє всі европейські народи перед большевицькою руїною. Тепер після останніх подій в Північній Африці в Тунісі новий оборонний фронт виростає і на півдні від Середземного моря. Так Европа дійсно стала твердинею, що мусить боронити свого існування від Заходу, Сходу й Півдня.

Зпоміж усіх тих трьох оборонних фронтів найважчий східний. На Заході і на Півдні оборонний фронт спирається на природні перепони а першусього на море. За те східне-европейські рівнини не мають таких даних. Тому силу природних заборол мусить там заступати людська воля і жертвенність.

Завзяті бої за кубанський мостовий причілок

До великих і дуже завзятих боїв знову прийшло в південно-східній частині протибольшевицького фронту, а саме на кубанському мостовому причілку. Ворог наступав з великою силою повзів, людей і летунства. В завзятих і важких оборонних боях німецькі та союзні війська відбили ворожі наступи. Ворог потерпів великі втрати в людях, повзах і летунстві. Ранком 4. 5. ц. р. німецьке військове командування стягнуло свої частини, що стояли фронтом у луці, висуненому вперед коло залізничої стації Кримськая. Згадані німецькі частини зайняли нові оборонні становища на захід від Кримської. Саму цю місцевість залишено після знищення усіх важних військових уладжень. Після того ворог знову атакував дуже завзято, але без успіхів. Останніми днями він поширив свої атаки на дальші частини Кубанського мостового причілка. Прийшло до завзятих боїв, в яких большевики втратили 90 повзів. Німці перейшли до протинаступів і відбили большевиків.

Місцеві бої

На інших частинах східного фронту приходило тільки до місцевих боїв. Такі бої відбувалися над середнім Донцем, на південь від Орла, на захід від Великих Лук і на південь від Ільменського озера. У всіх тих боєвих діях німецькі війська відбили ворога й завдали йому великі втрати.

На окрему увагу заслуговують великі втрати большевицького летунства. Від 3. до 7. травня большевики втратили 370 летунських машин. Підчас проби налету на Орел большевики втратили 50 літаків зі загального числа 70, що атакували. 6. 5. напр. большевикам пропало 156 літаків, а німці втратили 5 літаків. Загалом у квітні большевики втратили 1082 літаки.

Після 6 місячних боїв у Тунісі

Перед самим Великоднем у Північній Африці, в Тунісі почалася була велика англійсько-американська офензива. Союзні німецько-італійські війська зуміли їй поставити спротив. Потерпівши великі втрати ворог підтягнув нові сили і знову почав свої наступи при великій перевазі людей, повзів і летунства. Все те діялося в північній частині туніського фронту з метою окружити німецько-італійські частини й вдарити на місто Бізерту й Туніс. Оминаючи вороже окруження німецько-італійські війська зайняли нові оборонні становища. Одночасно німецько-італійські війська покинули місто Матер після знищення всіх важних військових об'єктів. Тимчасом напір ворога, який від листопада м. р. стягав свої сили до Північної Африки, почав зростати в північній і середній частині туніського фронту. Проти одного німецького повзу ворог кинув 10 і більше. Ще більша була перевага ворога в людях. Тому без огляду на непохитний боєвий дух німецького та італійського вояка й вищість його військового проводу, в одному місці ворог удерся глибоко в оборонний фронт. Прийшло до небувало кривавих боїв, у яких ворог потерпів великі втрати. Німецько-італійські втрати стали також значні. Після важких боїв ворог удерся до міст Бізерти й Тунісу. Знищивши військові уладження Бізерти, нім.-італ. війська покинули її, але в Тунісі йшли ще завзяті бої на вулицях міста. Під прикриттям тих боїв німецько-італійські частини зайняли нові становища в гірському терені на південь від Тунісу.

Значіння боїв в Тунісі

Згідно зі словами німецьких часописів боротьба за Туніс опинилася вже в своїй остаточній фазі, але вона ще не закінчена. Німецько-італійські війська далі воюють в середній і південній частині Тунісу й через те опізнюють ворожу атаку на південну Европу від Середземного моря. Сьогодні щойно показується, що англійці та американці потребували понад 6 місяців, щоб опанувати міці становища в Тунісі. За цей час об'єднана довкола великодержав осі Европа зробила все можливе, щоб її південні кордони були такі ж міцні як західні і східні!

На морі й в повітрі

Німецькі підводні човни затопили за останній тиждень 29 ворожих кораблів загальної містоти 176.000 бр. тон. Крім того вони поцілили торпедами 6 інших ворожих кораблів й затопили зі збройної охорони 1-ну корвету.

Впродовж квітня ц. р. німецька воєнна фльота затопила 63 ворожі кораблі загальної містоти 423.000 бр. тон. У тому самому часі ворог утратив 1 літаконосець, 1 кружляк, 5 нищильників, 6 підводних човнів та чимало різних менших боєвих одиниць.

Минулого тижня англійські й американські літаки налітали на побережжя зайнятих західних просторів, де втратили 30 літаків. Підчас спроби налету на західно-німецьке місто Дортмунд ворог утратив 38 літаків, між якими були переважно 4-о моторові бомбовики. Ворожі бомби спричинили більші шкоди в будинках і між мирним населенням Дортмунду.

Німецькі відплатні налети звертались проти військових об'єктів південно-східної й південно-західної Англії а зокрема проти Ґріт-Ярмавт.

Трагічна смерть провідника „С. А." — В. Люце

Німеччина й націонал-соціялістична партія знову потерпіла важку й болючу втрату. 2. 5. ц. р. помер наслідком великих ран у самоходовій катастрофі Віктор Люце, провідник Пробоєвих Відділів — „Штурм Абтайлюнґен" націонал-соціялістичної партії. Покійний вродився в 1890 р., брав участь у першій світовій війні 1914—1918 рр. як старшина, від 1922 р. належав до націонал-соціялістичної партії й по черзі займав різні високі становища в партії й в державній адміністрації. 30. 6. 1934 р. Фюрер покликав Покійного на провідника „С. А."

Тлінні останки Покійного В. Люце виставлено в головній кватирі „С. А." а потім перевезли їх до Канцлерської Палати в Берліні, де з небіжчиком як з одним зі своїх найвірніших приятелів і співробітників попрощався сам Фюрер. Підчас цього жалібного свята Фюрер вшанував Покійного наданням відзначення Німецького Ордену в найвищому ступні й промовою. Побіч Фюрера промовляв також і мін. д-р Гебельс. Опісля домовину Покійного перевезли в його рідні сторони до Вестфалії.

Промова Мусоліні

5. 5. ц. р. у Римі відбулося засідання управи фашистівської партії з нагоди і іменування її головного секретаря Скорци. Після того засідання члени партії й великі маси народу зібралися на Венецькій Площі перед палатою, в якій урядує Мусоліні, щоб зложити йому свою чолобитню. При тій нагоді Мусоліні виголосив коротку промову, в якій зазначив, що останні події в Африці це тільки переходовий етап а не остаточне закінчення війни і що італійці вернуться до Африки. Одночасно Мусоліні зазначив свою непохитну віру в перемогу. Свою промову він закінчив словами: „Бог справедливий. Італія безсмертна. **Ми переможемо.** Мусимо шанувати тих, що воюють на фронті а відкинути всіх зрадників, трусів і слабодухів. Всякого роду зрадникам належиться куля!"

Европейські лікарі у Катині

Справа жахливого большевицького злочину в Катині під Смоленьском далі не сходить зі сторінок преси й хвилює европейські народи. 26—30. 4. ц. р. на місці злочину побувала делеґація вчених лікарів з таких европейських держав: Бельгії, Болгарії, Данії, Фінляндії, Італії, Хорватії, Голяндії, Протекторату Чехії й Моравії, Румунії, Швайцарії, Словаччини і Мадярщини. Згадані вчені лікарі—професори різних університетів оглянули польських старшин і протоколярно ствердили правдивість того всього, що досі з того приводу писала німецька та заграничня преса.

Польський еміграційний уряд у сліпій вулиці

Досі ще не прийшло до полагоди напруження у ворожому таборі, до якого прийшло з приводу смоленського злочину большевиків. Хоч еміграційний польський уряд ген. Сікорського погодився на всі домагання Англії і большевиків, СССР далі атакує поляків. Варто згадати, що м. і. большевицька пресова аґенція „Тасс" була поставила до ген. Сікорського такі вимоги: 1) змінити склад польського еміграційного уряду, 2) закинути спробу опанувати частину білоруського й українського населення та 3) запевнити рівноправність жидів. Хоч ген. Сікорський мусів погодитися на те все, заступник Молотова Вишинський заявив англійським й американським журналістам, що польські дипломатичні представники в СССР вели шпіонську діяльність і тому большевицький уряд одних з них поставив перед суд а інших повикидав за кордон. В цілій смоленській справі Англія іде большевикам на руку і конфіскує кожну згадку про неї в польській еміграційній пресі. Рівночасно англійські часописи пишуть цілком виразно, що коли поляки хочуть мирно жити, мусять сприятелюватися з большевиками!

Заміцнення становища мадярського уряду

Реґент Мадярщини адмірал Горті відложив засідання мадярського парляменту на необмежений час. Голова мадярського уряду Каляй пояснив причини цього на засіданні мадярської урядової партії. Каляй заявив при тій нагоді, що уряд буде притримуватися напрямних, які він подав у своїй першій промові, коли обіймав провід уряду.

ЗНОВУ МАСОВА МОГИЛА

До румунської столиці Букарешту наспіли відомості, що в останніх днях на шляху до Татарки, яких 7 км. від Одеси, знайдено масову могилу. Румунська влада догадується, що річ іде тут про масову могилу вбитих, яких 4 роки тому совітських громадян. Тіла повбиваних лежать у тій масовій могилі, порозкидані без ніякого ладу. На місці цієї жахливої знахідки працює тепер буквально днем і ніччю 200 людей під керівництвом судових властей з Одеси. Приблизно образовують кількість трупів у цій масовій велетенській могилі на 4.000 до 5.000.

Слідами Березна

Здається, подія звичайна. Невелике село Березно, свержівської волости, холмського повіту, передплачує 48 примірників тижневика „Холмська Земля". Цей український національний часопис, одинокий на Холмщині і Підляшші, знаходиться там у що другій хаті, де його щотижня радо витають і пильно вичитують. Подія ця не прийшла сама собою. Підготовила її послідовна тиха кількалітня праця місцевого управителя української вселюдної школи п. Е. Левицького. Завдяки його невтомній, і — не раз зовсім нелегкій праці, село постійно відроджується і національно щораз більше освідомлюється. Початок вийшов з народньої школи. Дітвора Березна, у якому досі ніколи не було української школи і де наша шкільна дітвора ніколи перед тим не чула рідного слова, перейшла тепер перша правильний національний вишкіл. До освідомлення дітвори, як врешто і усюди, причинився теж чимало й дитячий місячник „Малі Друзі".

Слідний поступ у селі й позашкільної молоді та старшого громадянства. Українське Освітне Товариство (У. О. Т.), аматорський театральний гурток при ньому, що влаштовує аматорські театральні вистули, започатковані зимою спільні вечірні сходини дівчат і жінок при куржелі й вишиванні, покищо спроби спортової тіловиховної організації молоді, врешті у господарській ділянці місцева кооператива, кожна з тих установ і усі разом роблять своє для національного освідомлення й культурного та господарського піднесення Березна. Почин до цієї, у своїх наслідках великої і успішної роботи, дала одна свідома людина, згаданий управитель школи п. Левицький. Зразки організаційної праці на селі приніс він на Холмщину з Галичини й тут на свому новому становищі зумів пристосувати їх до холмських відносин.

Та найважніше в його організаційній творчій роботі в Березні є повне розуміння ваги української книжки і українського часопису і їх поширення. Він знав і розумів, що національна робота у холмському селі буде тривкою щойно тоді, коли злучить її й сцементує українська книжка, а в першу чергу українська національна преса. Тільки цей, хто постійно передплачує й читає українську національну пресу, остане активним українцем при кожній нагоді й при всяких, навіть при дуже некорисних, обставинах. Кожний постійний передплатник і пильний читач українського національного часопису з його творчими завданнями зачинає розуміти ці завдання, над ними роздумувати, а відтак і робити заходи для їх здійснення. Одним словом, сам стає каменярем, що розбиває скалу й будує шлях для національного відродження цього закутка, де доводиться йому жити.

Українським національним часописом з творчим національним завданням є для Холмщини й Підляшшя тижневик „Холмська Земля". Довгі, довгі роки за недавнього польського панування не було тут зовсім української національної преси. Українську національну пресу, що тоді виходила у Львові, на Холмщині й Підляшші заборонено й вона могла тут приходити тільки припадково. Тутешньому українському населенню відібрала Польща найсильнішу новочасну духову зброю — його національну пресу і воно без неї справді стало безборонне. З німою розпукою дивилося тільки на руйнування основ свого життя.

Нині це змінилося. В найдальшу закутину Холмщини й Підляшшя з'являється що тиждень щирий приятель і дорадник „Холмська Земля". Доходить він навіть і там, де ще досі не доходить наше українське живе слово, бо нема там ще ні української церкви, ні української школи, ані ніякої іншої української організації. Першу національну місію робить там наш часопис „Холмська Земля".

І вже наявні висліди цеї місії. З далеких окраїн Холмщини й Підляшшя редакція „Холмської Землі" одержує листи й дописи від селян, які справді радіють з появи так довго жданого свого рідного часопису. І вони стають його дійсними приятелями й тими, що переводять на місці наші перші організаційні кроки.

Очевидно, що така вже людська натура, що й до доброго діла треба принуки. Нераз і дрібної помочі, от хочби написати поштовий переказ на висилку передплати. Це може зробити передовсім місцева інтелігенція, якою здебільша є народні учителі, яких величезна більшість походить з Галичини й сама з власного досвіду знає превелику вагу національного часопису для освідомлення села. Багато з них є нашими щирими прихильниками, що не тільки нам сприяють, але й по своїм силам теж і чинно спомагають.

До них, тих сірих каменярів нового національного будівництва, йде в першу чергу наш зазив. Відноситься він теж і до духовенства, що за польських часів не мало можливости брати ширшу участь у нашій національній організації. Сьогодні ця можливість істнує і сподіємося, що й духовенство на Холмщині й Підляшші виконає своє національне завдання у сучасний переломовий час і причиниться й від себе до масового поширення „Холмської Землі".

Прикладом у цьому повинно стати село Березно і його слідами повинні піти усі наші села на Холмщині й Підляшші.

Шостий адміністраційний курс у Львові

У вівторок, 4. травня ц. р., в будинку при вул. Цольпляц ч. 7 у Львові, відбулося відкриття шостого з черги адміністраційного курсу волосних і міських працівників. На курс зголосилося понад 200 кандидатів, але з браку місця прийнято тільки половину. По сьогоднішній день відбулося вже 10 подібних курсів, з того 5 у Львові, 3 в Тернополі і 2 у Станиславові.

У роковини Фюрера

В 54. роковини Фюрера Адольфа Гітлера, 20. 4. в Соборі в Холмі був урочистий молебен, на якому Владика Іларіон виголосив відповідну проповідь. На молебні були присутні представники німецької влади в особах п. повітового старости, інспектора шкіл ті інших представників німецької влади.

Пропаґандивні афіші

На мурах Львова і в краю розвішено пропаґандивні афіші, на яких намальована українська жінка з маленькою дівчинкою на руках і вояк Галицької Стрілецької Дивізії. На цьому плякаті видніють такі слова: „Голоситься до СС. Стрілецької Дивізії Галичина. Ви боретесь за свою батьківщину з найкращим вояком світу". На афіші вгорі німецький орел, праворуч галицький лев.

Не плачем, а мечем

Українська молодь масово горнеться до зброї. До набірних комісій напливали численні маси охотників. Отже українська молодь не лише з ентузіязмом брала участь в маніфестаціях у Львові і в краю, але і радо вступає до Галицької Дивізії, зголошуючись масово до набірних комісій.

І так напр. у Львові молодь творить 90 відсотків усіх зголошених добровольців. Є цілі волості, як Мислятичі в Мостищині, де до Галицької Дивізії зголосилися всі здорові українські мужчини народжені між 1908 до 1925 роками. Знову ж у Бучачі масово зголошується шкільна молодь. Все це говорить про те, що наша молодь щиро прийняла до серця голос „не плачем, а мечем".

До зброї!

Співаки охотники в кількості 21 працівників Концертного Бюра УЦК та члени хору В. Осташевського зголосилися до Галицької Стрілецької Дивізії СС. В листі до Української Військової Управи вони просять залишити їх в зімкненій групі, щоб разом з бажанням стати перед ворогом з крісом у руках один за всіх і всі за одного.

Зголосилась ціла родина

До Української Галицької Дивізії зголосилась у Львові ціла родина комбатанта УГА, саме п. Олена Яримович з двома синами: Романом, студ. політехніки та Юрком, учнем 8 кл. гімн. Чоловік п. О. Яримович, колишній член УГА, тепер посадник м. Бережан, п. Володимир Яримович також зголосився до Дивізії.

Грошеві датки

У зв'язку з утворенням Галицької Дивізії склав о. Хабурський, колишній підстаршина УСС. та старшина УГА, ранений під Торотком біля Києва, в'язень НКВД, тепер парох с. Підбірці коло Львова, зложив першу жертву на конто УЦК в сумі 2.000 зол.

ОСТАП ДАЛЕКИЙ

Коні

Ми стояли заставою на узліссі на висоті, зазначеній на мапі ґенерального штабу числом 234. Сонце великим червоним щитом збіралося залізти за частокіл темного соснового лісу, що стояв позад нас. В повіні його мідяного світла широкий степ перед нами блестів, як золоте трачиння. Обличчя моїх хлопців, що порозкидались горілиць поза кущами, виглядали, як обличчя старих бронзових статуй. На крісах миготіла золота нитка.

З десятником Андрусівим — ми оба не могли змістити собі у мізок, що мов кипів від гарячі під шоломом увесь день, того, що сталося. Я підносив на нього очі, ми зустрічалися поглядами й оба кривилися. Це лють кривила нам щоки.

Треба було коней. За всяку ціну коней. Дві пари, пару, ну — одну хоч!

А перед нами біг високою травою степ, аж до яру, аж до хати, що виростала в обрій, рівний і безпомічний, як наші думки.

— Слухай, ти вчений десятнику— кинув він мені. Я простий хлоп, але ти вчений. Видумай ти щось!

Це з нього лють так говорила. Він завжди називав мене вченим і сам був справжній контраст до мене — чорнозем — але, що я міг видумати? Навіщо здалася при цьому вся моя наука? Навіщо?

— Слухай, йде про життя сотника. Ти розумієш — скалка з ґранати в самім коліні. І нога пухне. І сестра каже, що як не одставимо негайно до лічниці — пропаде. Ну?

Але я був безпомічний. Нінащо не були всі мої латинські словарі, коли в цілій окрузі не було не то коня, але й придохлої шкапи, бо коні від гармат були не шкапи, а кістки шкап.

— Ти повинен щось придумати — сварив я в думці, але в голос боявся не сказати. — Ти селянин, практичніший в тому ділі, — тутешній...

Сонце закотилося половиною за ліс.

Я таки нічого не міг придумати. Я знав, що такі коні, яких нам треба для перевозу сотника, були по тамтому боці, в армії Буденного, але до них було дальше в можливості, як до зір у просторі. І я щиро здивувався, що Андрусів щось говорить ще, бо ось він кинув у мій бік:

— Ти, десятнику вчений, в тебе є з 10 метрів шнурка?

— Шнурка? А тобі ж на якого біса? — відрізав я і через хвилину додав:

— В мене є телефонний дріт. Може бути?

(Телефонним дротом, якого було повно по полях, може більше як колючого в ту невидану й розхристану безпозиційну війну, ми вязали наші порозлазілі черевики, підперізувались, зчіпали лати, привязували кріс і зміцнювали колеса возів).

— Чудесно! Давай! І давай ще одного відважного хлопця!

Я видивився й не розумів. Але хіба в заставі міг на мою думку бути хтось кращий від мене?

— Я сам піду, Петре!

Тепер він видивився й посміхнувся (може хотів знов назвати мене вченим). Але я підносився вже на коліна і взяв кріса:

— Вістун Соломка, сюди! Переберете команду застави як мій заступник! Вважати на передні ями і яр!

Ми наложили баґнети й хильцем посунули поза кущі в бік яру. Ми були подібні до якихсь потворних шершенів з цими великими баґнетами. Два шершені.

Кущиками ми добігли під яр. Сонце сховалося вже геть, як добрий стрілець, за стіну бору й палило за собою степ небосхилу. З цього боку вилазив блідий, перекривлений місяць. Був так близько, мов баґнет у цього встроми й неси, закинувши на плечі.

Кущі в яру стояли, як скамянілі духи з казки. Ми перебігли проміж них, похиливши баґнети вниз. Потім вилізли на крайок ярку. Перебігли думкою й вічми посріблений, молочний степ. Він рівний і чистий. Але якраз тому ми й боялися його.

— Вилазь! —штовхнув мене Андрусів. — На чотирьох!

Ви бігли коли так? Воно, зда[тьс]я

Спомини Михайла Панаса

(Продовження).

Я сподівався побачити свідомих українців в тих, хто походив з несполячених місцевостей української Холмщини, але дуже розчарувався.

До вибуху революції (1905) я таки не бачив ніяких українських видань. З вибухом революції з'явилися видання Української Революційної Партії, як от „Дядько Дмитро". Але революційні видання не сприяли розвиткові в мене національної самосвідомости. Українцем я став тільки в 1907 р., кінчаючи Холмську учительську Семинарію.

Для мого національного освідомлення з семинарських товаришів найбільш причинилися чернигівець Д'яченко, Холмщани Жук і Пташко і волиняки Козицький та Кравчук Михайло. Від Д'яченка дістав я „Енеіду" і збірник „На вічну пам'ять Котляревському". Від Жука дістав я „Дядька Дмитра" і „Гайдамаки" Шевченка. Від Олексія Пташка діставав я „Громадську Думку", „Літературно-науковий Вістник", „Промінь", в якім дописував з Волині учитель Сергій Козицький, а з Холмщини Антін Лютницький, що видав у Львові книгу „Русини-українці на Холмщині і Підляшшю". Обидва вони багато потерпіли за українську ідею, побувавши в арештах.

Найбільше освідомив мене волиняк Хведір Любич-Козицький, що вивчив мене правильно читати українські книги, писані загально принятим тепер Кулішевим правописом. З них прочитав я перше повне видання Шевченкового „Кобзаря", що вийшло 1907 року. Тоді ж я виписав „Кобзаря" на імя мого брата, що учителював в селі Суховолі, Зам(іського) пов. Довідавшись про вихід євангелія в українській мові, я зараз же купив його в Холмській крамниці православного братства, яке торгувало бібліями, іконами, молитовниками й хрестами, видаючи також „Богогласники" і щорічно „Холмський народній календарь".

З видань холмських письменників я побачив в нашого семинарського інспектора Балковського другу „Збірку" Васька Ткача, з першою ж „збіркою" сього письменника я зазнайомився вже будучи на учительській посаді, знайшовши її в шкільній бібліотеці.

На посаді учителя Крешівської 2-клясової школи я вибув від 29. жовтня 1907 року до 14. вересня 1909. року. Діти, що ходили до мене, балакали по-польськи, бо в Крешівській громаді тільки одно село Лазів балакає по-українськи („гадат по-руску"). Належить воно до Нівненської парафії, в більшій части положеній в Гірно-Потіцькій майже чисто українській громаді, (волости), де я, після двох років мого учителювання в містечку Крешові, одержав 14 вересня 1909. р. посаду в Липинській сельській одноклясовій школі.

Законовчителем в трьох міністерських і трьох церковних школах Крешівської громади був священик Петро Куркевич, вповні свідомий патріот, котрого цікавила найбільше історія рідної Холмщини, що спонукувало його читати історичні книги Аркаса і Грушевського, як також і виписувати київську щоденну газету „Раду", де була видрукована його патріотична промова, виголошена на відпусті (храмовому святі) в містечку Тарногороді, до якої („Ради") він висилав свої дописи, малюючи в них стан українського народу на Холмщині.

На коляду 1907. і 1908. року ми встроювали в школі на власний кошт ялинку. Закрашуючи її в українську барву співами українських пісень і деклямацією байок Васька Ткача і Леоніда Глібова, з яких останні знайшлися в бібліотеці мого старшого колеги, учителя 2-ої кляси Івана Луквянця, що походив з містечка Тарногороду, центра білгорайської Руси, де освідомлюючи працю вели старший учитель Павло Дуда із своїм сином студентом Олександром, в чім допомагали їм священики Адам Черлюнчакевич, відтак Володимир Віжанський.

Беликої національної праці тоді було вести в Крешівській парафії, де всі парафіяни балакали по-польськи.

Освідомлення нераз і треба вести хочби й польською мовою, коли через спеціяльні умовини нею говорить більшість або й вся громада. Тому священик Петро Куркевич виголошував польські казання виключно тільки в своїй Крешівській парафії, на храмових же святах виголошував тільки одні українські проповіди.

Не те було в школі, над якою висів важкий Дамоклів меч. Більш інтензивну національно-освідомлюючу працю я, як учитель міг вести тільки там, де діти балакали незабутою й незакиненою ще ними рідною українською мовою. На такім пригожім для моеї праці ґрунті я опинився, коли мене 14-го вересня 1909. р. було переведено в село Липини, де чув я й від батьків і від їхніх дітей українську мову, силкуючись вивчити її з ґазет, журналів, книг і з народних уст.

Книжечками, з яких я вчився прадідівської мови (бо від діда я чув польську мову) були перша й друга „Збірка" віршованих перекладів згадуваного вже вище Васька Ткача, „Завѣты родной стороны", в якій більша пайка українських віршів належить теж до його пера, далі „Кобзарь" і декламатор „Розвага". З періодичних видань передплачував я „Братскую Бесѣду", „Рідний край", „Село" і „Слово". (Далі буде)

ся, неможливе, а все ж я біг. Людина пробігла грубі тисячеліття, поки відівчилася того звіриного ходу на те, щоби вчитися його знову. Я біг. Ми оба бігли, як шершені, що згубили нору й шукали її, летючи попри землю. Поки Андрусів не стомився, біжучи вперід мене і я не віхав па нього з розгону шоломом.

— Ух, ти! — засичав і він і я, але він умить скричав шепотом:

— Тихше!

Це було щось чарівне, те що було, може на 100 метрів перед нами. Паслося яких 16 коней, біля них сторчав, ніби стовпчик, вартівник, а трохи в боці горіла ватра й біля неї сиділо три шапки. Ті три шапки виставали понад траву.

І чарівне було те, що робив Петро. Витягнув здоровий шматок хліба, перевязав його учетверо „телефоном" і спробував на долоні. Потім взяв кріс і заглянув тихо в замок, що матовим ніклем мигнув до місяця.

— Ти стій осьде — наказував мені шепотом, а той шепіт лягав десь у нерви. — І бери цього пуцьвірка на мушку. Якби дуже спішився до мене, або кричав — бахни! Тільки не...

Не доказав , але я зрозумів.

Місяць балущився спокійно на нас. Я слідкував не за Петром, а за чорною ямою, що просувалася у високій траві, куди сунувся він й тримав цього пуцьвірка на оці. Потім я побачив, як яма у траві підсунулася аж під самі коні і в повітрі до місяця щось мигнуло. Я бачив, як кінь, що був найбільш висунений, відскочив убік, а тоді форкнув, витягнув шию й почав йти обережно вперід. За ним попідносили голови останні коні й посунули до ями у траві.

Я просто чув, як шаркотів дріт, що ним тягнув Петро хліб до себе, ніби вудку і я реготався і кляв тому туманові на моїй мушці, що став чи щось, бо задеревів. Очевидно, кляв у дусі.

А потім сталося щось таке велике й нечайне, що аж дивно, як воно змістилося в частинку секунди. Кінь підійшов з витягненою шиєю до ями, з неї щось скочило і скоріше, як він кинувся в бік, опинилося в нього на хребті. Стовпчик з боку ворухнувся, я бахнув у нього і втиснув його у степову траву.

Здається мені, що я ще бачив як біля вогню підскочили ще три постаті, але в тому менті біля мене врізався копитами карий кінь, Петро зіскочив і заки добіг до другого, я сидів верхи.

Здається мені ще, що за нами стріляли. Хіба можна було чути? Вітер втискав нам у вуха свист гону й тупіт дванадцятьох коней (чого вони бігли і досі не знаю) і тямлю, що Андрусів верещав як степовик:

— Соломка, не стріля-яй!

Було під північ, коли ми везли сотника на марах між двома кіньми до Бірзулі.

Він був врятований завдяки десятникові Андрусіву — степовикові.

З УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНЬОГО ТЕАТРУ

Український Народній Театр при УДК в Холмі поставив 3. і 4. квітня ц. р. „Сватання на Гончарівці", 7. квітня „Назар Стодоля", 10. і 11. квітня „Нещасне кохання". Дня 11. квітня відбулася вистава для 6. полонених переб. в німецькому війську, а 26. і 27. квітня „Степовий гість". Дня 27. квітня вистава для 6. полонених, 1. травня „Степовий гість", врешті 2. травня „Ой не ходи Грицю", 7. і 8. травня „Мартин Боруля", а 22. і 23. травня відбудеться вистава „Пошились в дурні". В днях 15. і 16. ц. м. театр гостинно виступить у Замістю.

Статті, дописи й завваги до „Холмської Землі", які торкаються Холмщини й Підляшшя, просимо слати на адресу: Д-р Степан Баран, Холм, вул. Коперника 17, тел. 79.

КУРС КООПЕРАТИВНИХ ІНСТРУКТОРІВ У БЕЛЗІ

В днях від 25. лютого до 3. квітня 1943. р. відбувся в Белзі „Курс кооперативних інструкторів для кандидатів з Холмщини". Взяло в нім участь 36 учасників.. Вони походили з таких округ: З Білої Підляської 1, з Холма 1, з Грубешова 16, з Замістя 3, (переселенці) і з Белзщини 14.

Провідником курсу був мґр. В. Захарчук — ревізор РСУК, відділ у Люблині. По освіті курсанти були: 3 з гімназійною матурою, 5 з не закінченою гімназією, 1 по семинарійній матурі, 6 по торговельній школі та 21 з народньою школою.

Курс закінчило 35 учасників іспитом, що відбувся 3. 4. ц. р. У висліді іспитова комісія признала: 12 кандидатів здібних на кооперативних інструкторів. Вони б мусіли перейти ще практику в терені з інструкторами при кооперативних союзах. 22 кандидатів здібних на працівників кооперативних союзів в інших ділянках як орг. відділ; 1-го кандидата на працівника низової кооперативи. Всі курсанти по закінченню курсу одержали посвідки з РСУК, Відділ в Люблині. На іспиті був присутний інспектор М. Мельничук, начальник відділу РСУК в Люблині. На курсі викладали такі прелеґенти: мґр. Захарчук В., інж. Бородайко К., д-р І. Витанович, дир. А. Демчук, мґр. М. Мойсак, дир. Романів С., мґр. Ю. Козак. Вони викладали такі предмети: 1) Книговодство низових кооператив — 60 год., 2) Методика праці кооп. інструктора — 30 год., 3) Українська мова — 15 год., 4) Німецька мова — 40 год., 5) Товарознавство — 20 год., 6) Організація підприємства — 10 год., 7) Калькуляція — 10 год., 8) Ідеологія кооп. руху — 13 год., 9) Історія Кооперації — 10 год., 10) Купецькі рахунки — 30 год., 11) Правні приписи — 20 год.

Зайняття на курсі відбувалися рано і пополудні. Всі курсанти мешкали разом в гуртожитку, а харчувалися в харчівні Кооперативного Союзу. Курсанти відбули прогулькі до товарових магазинів Союзу, щоб там практично зазнайомитися з товарознавством. Відбулася також прогулька до Районової Молочарні в Белзі. Святочне закінчення курсу відбулося дня 4. квітня 1943. в Кооперативнім Союзі. Взяли в нім участь всі курсанти, прелеґенти та делегати різних установ м. Белза. На це закінчення приїхав також інспектор М. Мельничук з Люблина.

Треба підчеркнути, що провід курсу вийшов оборонною рукою з тих всіх труднощів, які ставить сьогоднішній день. Побороти ті труднощі, передовсім матеріяльної натури, допомогли в першій мірі Кооперативний Союз в Белзі, Волость та Районові Молочарні Белщини.

Всі курсанти роз'їздились з курсу з вдоволенням та з постановою посвятитись праці на кооперативній ниві в Холмській Області.

ЗІ СПОРТУ.

З весною почалися розгривки за мистецтво копаного м'яча першунів Галичини. Подаємо табелю перших двох-трьох розгривок:

	гор	точок	воріт
1. Скала, Стрий	3	6	12:3
2. Україна, Львів	2	4	13:0
3. Дністер, Самбір	2	2	7:4
4. Гарбарня, Львів	2	2	1:1
5. УССК, Львів	3	2	2:5
8. Черник, Станиславів	2	0	0:9
6. Довбуш, Коломия	2	1	2:5
7. Сян, Перемишль	2	1	1:11

Що таке дивізія

Новітня дивізія — це не дивізія з часів наполеонських воєн, а хоча б з часу минулої світової війни. Розвиток воєнної техніки та різні військові винаходи спричинили величний поступ не тільки в способі ведення бою та в загальній воєнній тактиці, але також в організації кожної армії. Великий розвиток перейшла також від часу останньої світової війни й організація дивізії. Це сьогодні справжнє об'єднання військових спеціялістів, що має незвичайно велику вогневу силу й велику гнучкість та рухливість. Зовсім ясно, що дивізія складена так, щоб могти виконувати самостійно різні боєві завдання.

Дивізія — не найменша з великих військових одиниць. Дієва армія ділиться звичайно на військові або оперативні групи, в склад яких входить декілька армій. Армії з черги діляться на корпуси, а ті знову на дивізії. Залежно від складу та способу організації можуть бути в новітній армії дивізії стрілецькі, кінні й панцирні. Стрілецькі дивізії можуть бути залежно від виряду частинно або вповні змоторизовані, гірських стрільців, тощо. Наскрізь новітнім об'єднанням німецької армії є дивізії панцирних ґренадирів (опанцирена піхота), що складаються переважно з об'єднань зброї СС. СС-Стрілецька Дивізія Галичина буде стрілецькою дивізією звичайного типу. (О. Ш.)

„ДЕНЬ ХОРОБРОСТИ"

Болгарська армія святкувала минулого четверга в усій країні „день хоробрости", що є найбільшим національним святом року. В Софії, як щороку, після Служби Божої відбулася нарада перед королем. Спершу машерували ветерани і відзначені відзнаками хоробрости з минулої світової війни, далі йшла ґвардія кандидатів на старшин і учні військових шкіл, потім вояки запасних військових шкіл, а вкінці кілька частин одного панцирного полку.

Від 16. до 22. травня затемнення обов'язує від год. 9. веч. до 4. рано.

Геть журбу!

Багато людей нищить не надмірна праця й зусилля, а журба. Журба, що її ті люди носять у собі й живуть нею.

Учені неврологи (лікарі, що лічать хворі нерви) устійнили, що безнастанна, безперервна журба виснажує, з'їдає людину та що тисячі випадків смерти, що їх приписували іншим причинам, походили саме з цього джерела.

Кого дратує непогода, невдача, дрібне неповодження, цей є рабом власної немочі. Веселість і віра в себе влекшують життєву боротьбу й запевняють успіх у житті.

Тож геть журбу, що послаблює сили! А ми журитися й сумувати вмієм. Доказом того й багато наших поетів, що співало про журбу та журливі пісні складало, ба й у нашій народній поезії багато журливих, сумних пісень.

Немає сумніву, що це теж одна з причин наших невдач, як у житті одиниць, так і народу.

ІЗ НАШИХ СІЛ І МІСТ

ШЕВЧЕНКОВЕ СВЯТО В ХОЛМІ

Заходом УОТ в Холмі відбулася в неділю 4. квітня 1943. р. Шевченківська академія, яка стягнула до залі технічної школи ціле громадянство Холма і найближчих околиць. Вступне слово виголосив ред. Володимир Островський. Відтак Тодось Осьмачка прочитав свій прекрасний реферат „Шевченко в сучасному світлі". Далі програму академії заповнили виступи артистів холмського Українського Народнього Театру приУДК, які виконали 2-гу дію „Назара Стодолі" з вечерницями Ніщинського та деклямація „Шевченко" Євгена Маланюка.

УРОЧИСТЕ СВЯТКУВАННЯ ВЕЛИКОЇ ПЯТНИЦІ В МІСТЕЧКУ ДУБЕНКА

Дубенецька православна парафія рік-річно святкує урочисто велику пятницю. В цей день ніхто не працює на ріллі. В минулу велику пятницю церква в Дубенці була вщерть наповнена народом. Каплиця зі святою плащеницею, яка була прикрашена квітками й зеленю, приковувала зір віруючих. Особливо було багато в церкві шкільних дітей (понад 250 душ). Місцеве братство Святої Тройці роздало всім дітям свічки й вони тісним колом оточували святий гріб Розп'ятого. Хвиля була незабутня, урочиста й свята, яка на довго залишиться в пам'яті присутніх тоді дітей.

ШЕВЧЕНКІВСЬКЕ СВЯТО В СЕЛІ СИЧИН, ПОВІТ ХОЛМ

Українське населення села Сичина відсвяткувало 21. березня ц. р. роковини смерти Тараса Шевченка. В переповненій церкві, після Богослужби, відслужено урочисту панахиду, на якій були присутні братство, сестрицтво і шкільна молодь з сіл Сичина і Вільки Тарнівської під проводом своїх учителів. Після панахиди в Народньому Домі улаштовано урочисту академію, в часі якої діти-школярі співали, деклямували вірші й робили вправи. В часі урочистости була збірка пожертв на Національний Фонд. Зібрано 72 зол. 10 сот.

СЕЛО КОСТОМОЛОТИ, повіт БІЛА ПІДЛЯСЬКА

В другий день великодніх свят в с. Костомолотах, місцевий аматорський гурток відіграв: 1) жарт на 1. дію С. Васильченка „На перші гулі" та 2) Спиридона Черкасенка „Про що тирса шелестіла". Імпреза випала дуже гарно та вдачно. Народні танці на сцені були гарно виведені місцевою молоддю. Дохід призначений був на Німецький Червоний Хрест та частина на українських полонених. На залі було присутніх понад 300 людей. Були представники німецьких військових властей, са моврядування та представник УДК з Білій Підляській. Багато вкладу сил і посвяти для улаштування цієї імпрези дали: п. комісарова Божкова, п. учителька Віра Шурова та п. Дмитрійкова.

ВЕЛИКДЕНЬ У ПОЛОНЕНИХ

Як і минулого року так і на цьогорічні Великоді Свята, українське населення Холмщини і Грубешова відкрило свої серця для братів полонених та поспішило з писанкою для них. Всього „Секція Допомоги Полоненим" у Холмі відставила до табору полонених та до таборового шпиталю 1950 пачок та 131 яєць. Роздано 6. полоненим, які перебувають у Холмі, 12 пачок. Усім тим хто відкликнувся на заклик Секції від імени братів полонених Секція складає сердечну і гарячу подяку.

НОВИЙ СПОРТОВИЙ КЛЮБ НА ПІДЛЯШШІ

20. квітня зорганізувався і зареєструвався новий український спортовий клюб в найдальше на північ висуненій українській місцевості в Ген. Губ. в Білій Підляській. Клюб названо УСК „Підляшшя". Головою клюбу є директор місцевої торговельної школи п. Степан Иосипенко. Вже зорганізовані секції: відбиванки, шахів, столової ситківки і плавання. До водного спорту є тут знамениті терени. Щасти Боже в праці підляшшянам у новій ділянці.

ОБМЕЖЕННЯ ПОЇЗДОК ДЛЯ ТОРГОВЕЛЬНИКІВ

Всякі поїздки для замовлень і вдержання зв'язків між доставниками і відборцями признано в Ген. Губ. за такі, що не мають значіння для ведення війни. За вийнятком поїздок, необхідних для потреб воєнного і збройного промислу, всякі торговельні подорожі заборонені.

РУМУНІЯ СПОДІЄТЬСЯ ДОБРОГО ЗБОРУ

Добрий стан засівів та поширення площ засіву в Румунії в цьому році заповідають значно кращий збір, як у минулому році. Площі, засіяні кукурудзою, обійматимуть у цьому році 3 міл. га. Сподіються, що збір льону і коноплі підвищиться на 30 відс. Площа засіву бавовною збільшилася вчетверо. Продукція рижу також збільшиться значно в цьому році. Румунія дістала багато тракторів з Німеччини і цим улегшила обрібку землі. Таким чином Румунія має змогу поліпшити в цьому році забезпечення армії й населення.

ОКЕАН ПОВІТРЯ

Всю нашу землю оточує атмосфера, себто шар з мішанини різних газів. Над землею, майже до 10 км. висоти знімається верства атмосфери звана тропосфера, в якій відбуваються зміни погоди й повстають хмари та вітри. Вище, приблизно до стратосфери, себто до шару в якому 80 км. є стратосфера, що має в міру висоти щораз менше кисню і щораз більше азоту. Ще вище находиться газ водень, наповнений порошинками замерзлого азоту.

Люди пробували досі розслідкувати атмосферу не вище як 20 км. над землею. (Льоти в бальонах).

Атмосфера це великий океан повітря, що на його дні ми живемо. Його складові частини це ґази: азот, кисень двоокис вугля, водня, неону, гелю, криптону та ксенону.

Кисень — це ґаз, що його ми вдихаємо. Рух повітря в атмосфері називаємо вітром.

СЕМИРНЯТА

В одній місцевості біля Валенсії одна еспанська робітниця породила семеро дітей. Двоє з них зараз умерло після народження, п'ятеро сподіються вдержати при житті. Влада запевнила сім'ї всяку допомогу.

ТЕЛЯ З ТРЬОМА ГОЛОВАМИ

В селі Меольо біля Венеції, як повідомив часопис „Мессаджеро", прийшло на світ теля з 6-ма ногами і 3-ма головами. Після кількох днів потвора згинула. Одна з тих 3-ох голов була майже нормальна, друга дещо менша, а третя не мала морди.

ДОБРИЙ КРАВЕЦЬ.

Ішов подорожний швець через село та й завитав до одного господаря, а тут сідають як раз до обіду. Швець питає:

— Чи нема якої роботи у вас, пане господарю?

— А що ти? ремісник?

— Та же реміснник.

— Що за реміснник? Чи не кравець?

Швець думає: скажу, що не кравець, то може й їсти не дасть. А певно господар кравця потребує, коли про нього питає. Та й відповів:

— Та кравець.

— Добре, добре! Сідай з нами обідати, а по обіді я дам тобі роботу.

Швець не дав себе багато просити. Сів, за ложку та просто в миску. Пообідали, подякували Богу та господареві за обід, позбирали. Господар показує сукно та й каже:

— Подивися, майструню, отут є сукно, та розміркуй, що з нього може бути?

Швець розложив сукно, подивився та й каже:

— Буде два великих і один малий.

— Як то? — здивувався господар, — я гадав, що ледве витягне на один великий, а другий малий?

— Та що ви кажете, господарю? — спитав швець.

— Я кажу, два сіряки — один великий, а другий малий, — відповів господар.

— Гм! а я думаю три мішки, пане господарю, бо я не той кравець, що сіряки шиє, я шию мішки.

Народня сміховинка

Перед організацією УЦК величезні завдання. Поможемо їх виконати, коли точно вплачуватимемо національну вкладку.

За редакцію відповідає М. Хомяк у Кракові. Видає »Українське Видавництво«, Краків, вул. Райхсштрассе 34. II. Телефон 230-39.
З друкарні »Нова Друкарня Денникова« під наказною управою, Краків, вул. Ожешкової 7, тел. 102-79.
Verantwortlich für den Gesamtinhalt und Anzeigenteil: M. Chomiak, Krakau. Verlag: „Ukrainischer Verlag" G. m. b. H. Krakau, Reichsstrasse 34. Fernspr. 230-39. ; Druck: „Neue Zeitungsdruckerei", Kommissarische Verwaltung, Krakau, Orzeszkowagasse 7, Fernsprecher 102-79.